

Notat

Muligheden for at opretholde det eksisterende modersmålstilbud på nederlandsk

14. oktober 2022

Baggrund

Modersmålsskolen har truffet beslutning om at opsige det nuværende tilbud om modersmålsundervisning i nederlandsk hos den eksterne aktør FUNS (De Nederlandse Taal- en Cultuurschool / NTC Kopenhagen).

Det fremgår af kontrakten, at aftalen til enhver tid af begge parter kan opsiges med varsel på 3 måneder. Aftalen blev opsagt på møde mellem Modersmålsskolens ledelse og FUNS d. 16. juni 2022.

Kontrakten med FUNS ophørte således som udgangspunkt d. 1. oktober 2022.

FUNS står for "Foreningen for Undervisning i det Nederlandske Sprog". Der er ifølge foreningens egne oplysninger tale om en forældredrevet forening stiftet i 1985 med en bestyrelse bestående af 4 ubetalte medlemmer. Udover bestyrelsen er der en skoleleder og 7 betalte undervisere.

Forvaltningen har i et svar af 2 september 2022 på politikerspørgsmål stillet af Rasmus Steenberger (F) som baggrund for opsigelsen af samarbejdet bl.a. anført: "På Modersmålsskolen følges der ministerielle mål og faghæfte for Modersmålsundervisning, som ikke vurderes, at FUNS arbejder ud fra."

Heroverfor står, at FUNS i deres modsvar angiver, at FUNS opfylder, og overstiger kravene for modersmålsundervisning som er fastlagt af undervisningsministeriet i Faghæfte 46.

På Børne- og Ungdomsudvalgets møde den 21. september 2022, pkt. 10, blev godkendt et medlemsforslag gående på, at Børne- og Ungdomsforvaltningen undersøger muligheden for at opretholde det eksisterende modersmålstilbud på

Administrativt
Ressourcecenter
Administrativt Sekretariat,
Jura og Processer
Gyldenløvesgade 15
1600 København V

EAN-nummer
5798009386229

nederlandsk, frem for at lave sit eget - og herefter vender tilbage til Børne- og Ungdomsudvalget med resultatet af udredningen.

Dette notat indeholder en juridisk vurdering af muligheden for at opretholde det eksisterende tilbud og kontrakten er midlertidigt forlænget, mens vurderingen står på.

Lovgivningen

I medfør af folkeskolelovens § 22, stk. 1, (LBK nr. 1887 af 01/10/2021) kan en kommunalbestyrelse efter overenskomst med en anden kommune eller den pågældende skole, jf. nr. 2-6, henvise elever til undervisning, jf. § 20, stk. 1 og 2, i

- 1) en anden kommunes skoler,
- 2) en statsskole,
- 3) en fri grundskole,
- 4) en godkendt efterskole,
- 5) en godkendt fri fagskole eller
- 6) en institution, der udbyder erhvervsuddannelse, for så vidt angår undervisning i 10. klasse.

Folkeskolelovens § 20, stk. 1 og 2, som der henvises til, vedrører undervisning i grundskolen og 10. klasse samt specialundervisning og andens specialpædagogisk bistand.

Modersmålsundervisning er reguleret i Bekendtgørelse om folkeskolens modersmålsundervisning (BEK nr. 689 af 20/06/2014) som er udstedt i medfør af folkeskolelovens § 9, stk. 9, og § 10 stk. 1.

I medfør af bekendtgørelsen har kommunen pligt til at tilbyde undervisningspligtige børn, som forsørges af en person, der er bosiddende i Danmark og er statsborger i en anden EU-medlemsstat eller i en stat, der er omfattet af EØS-aftalen (Island, Norge, og Liechtenstein), undervisning i den pågældende stats officielle sprog. Forpligtigelsen gælder desuden for børn, hvor færøsk eller grønlandsk benyttes som talesprog i hjemmet. Dette fremgår af bekendtgørelsens § 1.

I tilfælde, hvor ovenstående parametre gør sig gældende, er det et krav til kommunen, at den skal tilbyde modersmålsundervisning, hvis der i kommunen er minimum 12 elever, der skal have undervisning i samme sprog, og kommunen har mulighed for at tilknytte en lærer med de rette kompetencer. Dette følger af bekendtgørelsens § 3,

stk. 1.

Modersmålsundervisningen placeres så vidt muligt på elevens egen skole. Hvis dette ikke er muligt under hensyn til elevtallet eller af andre grunde, kan undervisningen være fælles for elever fra flere skoler i kommunen. Dette følger af bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Oprettes der ikke i kommunen undervisning i et sprog, skal kommunen henvide eleverne til modersmålsundervisning i en nabokommune, hvis der her er oprettet undervisning i sproget, jf. folkeskolelovens § 22, stk. 1, nr. 1. Dette følger af bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Derudover findes Bekendtgørelse om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål) (BEK nr. 1217 af 19/08/2020) som ligeledes er udstedt i medfør af folkeskolelovens § 9, stk. 9, og § 10, stk. 1.

Heraf fremgår følgende:

Modersmålsundervisning

§ 20. Eleverne skal i faget modersmålsundervisning udvikle kompetencer til at kommunikere på modersmålet både mundtligt og skriftligt. Modersmålsundervisningen skal samtidig udvikle elevernes sproglige bevidsthed med udgangspunkt i, at de anvender to sprog i dagligdagen.

Stk. 2. Faget modersmålsundervisning skal bidrage til, at elevernes lyst til at beskæftige sig med sprog og kultur i et globalt perspektiv fremmes.

Stk. 3. Modersmålsundervisning skal udvikle elevernes forudsætninger for at indgå aktivt i skole- og samfundsliv samt forberede dem til videre uddannelse. Faget skal give eleverne indsigt i oprindelseslandets kultur- og samfundsforhold, blandt andet for at lette elevernes eventuelle tilbagevenden til dette land.

Der gælder ifølge bekendtgørelsens bilag 19 en række kompetencemål og færdigheds- og vidensområder for faget modersmålsundervisning efter henholdsvis 3., 6. og 9. klassetrin.

Juridisk vurdering

Spørgsmålet om, hvorvidt det eksisterende tilbud kan opretholdes, beror først og fremmest på, om der er hjemmel

til at indgå en kontrakt med en forening om modersmålsundervisning.

Undervisning er såkaldt faktisk forvaltningsvirksomhed. For faktisk forvaltningsvirksomhed gælder, at det som udgangspunkt ikke kræver udtrykkelig lovhjemmel at lade private stå for den rent praktiske udførelse af opgaverne. Der kræves som udgangspunkt alene bevillingsmæssig hjemmel.

Der vil således almindeligvis kunne ske delegation af opgaver, som har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, medmindre det fremgår af eller er forudsat i lovgivningen, at de pågældende opgaver skal udføres af personer, som er ansat i den kommunale forvaltning (jf. FOU 2008.463), dvs. medmindre der gælder et delegationsforbud.

I den konkrete sag er folkeskolelovens § 22, stk. 1, til hinder for at lade opgaver vedrørende undervisning i grundskolen og 10. klasse samt specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand udføre af andre end de institutioner som er opridset i bestemmelsen, hvilket også skal ses i sammenhæng med modermålsbekendtgørelsens § 3, stk. 2, om eventuel henvisning til nabokommuner.

Det er således forvaltningens vurdering, at de nævnte bestemmelser gør udtømmende op med, hvortil undervisningen kan henlægges¹.

Denne fortolkning støttes også af Folkeskoleloven med kommentarer (18. udgave, s. 207), hvorefter § 22 udtømmende angiver hvilken andre aktører kommunalbestyrelsen kan indgå driftsoverenskomst med i relation til at opfylde sine undervisningsforpligtelser.

En forening som FUNS ses ikke at falde indenfor rammerne af dette og derfor er den hidtidige samarbejdsaftale med FUNS ikke lovlig.

Opsigelsen af samarbejdet bør derfor fastholdes.

Allerede fordi samarbejdsaftalen med FUNS ikke er lovlig,

¹ Forvaltningen har kontaktet Børne- og Undervisningsministeriet for at få deres vurdering af spørgsmålet. Ministeriet er endnu ikke vendt tilbage.

giver det ikke mening at vurdere, om foreningens undervisning har levet eller kan leve op til de ministerielle krav på området.

Forvaltningen har overvejet eventuelle alternative muligheder og det skal nævnes, at det ikke er lovgivningsmæssigt muligt at være indskrevet i folkeskolen og samtidig hjemtage modersmålsundervisningen efter hjemmeundervisningsreglerne i lov om friskoler og private grundskoler.

FUNS kan eventuelt søge vejledning i Børne- og Undervisningsministeriet vedrørende muligheden for at etablere sig som friskole efter lov om friskoler og private grundskoler. Efter denne lov består der således en mulighed for - sideløbende med den undervisning som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen - også at tilbyde eleverne modersmålsundervisning.